

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Pásztor Mikály*

Cím: *Samu bácsi*

Forrás: *Magyar Hírlap*

~~1937~~ Bp.

1937. I. 17.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Glücksthal Samu

Idő

"1937"

Személy

Helyszám

SAMU BÁCSI

Egyre kisebb lesz a gárda, mely még az öreg *Ferenc József* és a fiatal *Bárczy István* Budapestjén játszott közéletet. Akik valamikor elsőb voltak a Fórumon: egymásután hagyják itt ezt a millió lakójú nagyvárost, melyhez egy élet munkája, sikere és az emlékeknek, tradícióknak annyi, meg annyi finom, kedves szála fűz hozzá. A múlt vasárnap *Glücksthal* Samut kísérte el az utolsó útra a tisztelők és barátok gyászoló serege.

Megírták róla, hogy jogásznak és város-politikusnak egyaránt kiváló volt. Disze az ügyvédi karnak és a fővárosi törvényhatósági bizottságának, mely nem elégedett meg azzal, hogy a városi testület örökös tagjává választotta, hanem ezenkívül megtette felsőházi tagnak is. Egyike volt azoknak, kik Budapestet a magyar felsőházban képviselték.

Ezt mind megírták róla; de nem írták meg, hogy a városatyák parlamentjének egyik legszeretetremlőbb tagja volt, kit jobboldalon, baloldalon egyaránt „Samu bácsi”-nak becéztek a fiatalok. Szélesvállú, túlkis termetű ember volt *Glücksthal* Samu, de mikor beszélt, ha szónokolt a közgyűlés termében, szinte megnőtt. Karakterisztikus, szellemes arca megszépült, acélszín szeméből ragyogott az okosság és szava szuggesztív erejével mindenkit meghódított. Kitűnő szónok, ami nem

kis dolog, mikor akkora emberekkel kellett összemérni szónoki művészetét, mint *Eötvös Károly*, *Vázsonyi Vilmos*, *Hock János*, *Polonyi Géza* és *Heltai Ferenc*. Bölcs ember volt, kitől mindenki szívesen tanult; elmés ember volt, kivel néha napján jól esett elbeszélgetni és bár *Túrócszentmártonban* ringatták a bölcsőjét, és Bécsben hallgatta a jogot: gyönyörű magyarsággal beszélt, ahogyan nem sokan tudnak a közgyűlés termében.

A Lipótvárosnak az összeomlás előtt volt a vezére. Hihetetlenül nagy tudása, politikai érzéke, főképpen pedig nagyszerű szervezőtehetsége képesítette a vezérségre. A Lipótváros független kereskedőit, virilitáit gyűjtötte maga köré és szervezte meg. Velük csinált városi politikát és operációs bázisa az *Egyesült Lipótvárosi Polgári Kör* volt.

Zsákhordók Klubja

Jókedvű emberek, tréfásan *Zsákhordók Klubjának* nevezték az *Egyesült Lipótvárosi Polgári Kört* azokban a boldog időkben, amikor még több volt a jókedvű ember Budapesten, mint most és tréfához is volt kedvük az embereknek. Budapest sok-sok klubja, köre és kaszinója között egyikik legtekintélyesebb volt a Lipótvárosi Polgári Kör.

A liberális időkben a lipótvárosi nagykereskedők és előkelő ügyvédek politikai klubja volt ez a klub. Ebéd után itt találkozott a „Nádor-utca”, meg a „Sas-utca” és szivarszó, meg egy csésze jó fekete mellett itt beszéltek meg a világ folyását. A képviselőválasztásoknál döntő szava volt és Budapest parlamentjében 55 városatyát küldött hajdanán a Lipótvárosi Polgári Kör, melynek voksa, hatalma, tekintélye és pénze mind egy célt szolgált: hogy minél szebbé, pompásabbá tegye az ország kereskedelmének fővárosát: a Lipótvárost.

Mikor még Budapest malomipara igazán világhírű volt és a főváros malmai 7—8 millió métermázsa (1912-ben pláne közel 9 millió métermázsa) gabonát őröltek egy-egy esztendőben: a tőzsde híres nagyságai a Lipótvárosi Polgári Körben pihentek ki a hausse-okat és a baisse-eket; a nehéz ultimókat és a könnyű médiókat. Innen diktálták, hogy ki legyen a tőzsdetanácsos. A nagy gabonakereskedők mind idejártak. Itt érezték magukat jól. *Strasser* és *König* gabonával megrakott gályái a tengert járták valamikor; a *Schreiber* D. és Fiai pedig a monarchia legnagyobb gabonacége volt. A Bánát nagy buzánábjai: *Dungyerszkiek*, *Fernbachék*, meg *Leibachék* három nemzedéke volt kommitense a *Schreiber*-cégnek, melynek főnöke *Schreiber* Ignác, az Osztrák—Magyar Bank főtanácsosa és az volt a büszkesége, hogy az aláírása rajta van a tizkoronás bankón. A *Schlesinger* és *Polákovics*, meg még egy serege a nagy és legnagyobb magyar gabonás cégnek, egy-egy főnökkel mind képviselve volt a „Zsákhordók Klubjában.”

Idejárt dr. *Strasser* Imre, meg *Strasser* Alfréd; *Herzfeld* Frigyes, *Fleischl* Sándor, a dán főkonzul, *Klein* Gyula, a Hitelbank alelnöke, *Kobrák* Mór, a gabonátőzsde híres határidős-spekulánsa, ki mikor ott-hagyta a gabonaszakmát, Vácott nagyszerű cipőgyárat alapított. Idejárt *Végh* Károly, a tőzsde elnöke és *Frey* Kálmán, a tőzsde alelnöke. Itt érezte jól magát az adomázásban kifogyhatatlan *Nagy* Andor tőzsdetanácsos, meg az elmés és szeretetremlő *Krausz* Simon, kinek a népszerűség „a bürze fejedelme” címet adományozta. Idejárt *Simon* Jakab és öccse, a tréfás történetek nagy mestere: dr. *Simon* Izidor. Idejárt *Horváth* Elemér, a tőzsde másik elnöke és *Brüll* Móka városbíró. Idejárt *Bódy* Tivadar alpolgármester és dr. *Bródy* Samu, a „Neues Pester Journal” tulajdonosa, ki, mint városatyja egyik város-házi beszédében valami nehéz probléma megoldását feszegetvén, azt találta mondani, hogy „sok csinája-binája van a dolognak.” Ez a mondása aztán szállóige lett.

És ezt a sok mindenféle embert közel negyven esztendőn keresztül szinte hihetetlen művészettel egy rendkívül eszes és végtelenül szeretetremlő ember tartotta össze: Dr. *Glücksthal* Samu. Hogy csinálta, mint csinálta; sohasem árulta el senkinek. Annyi bizonyos, hogy akik idejártak, azok szerettek idejárni, hol nem *Lánczy* Leó „a legelső magyar ember” és nem a *Ferenc József* volt a legnagyobb potentát, hanem a — piros alsó! Azok

az urak, akik idejártak, alapjában véve konzervatív emberek voltak, kik 40 esztendő alatt sohasem engedték be a klubba a modern idők uralkodó planétáját: a *bakkarát*. Itt csak kommersz-játékokat játszottak, főképpen kalabriászt, de ahhoz aztán félelmetesen értettek. Sehoh a világon nem olyan jó a libatepertő törött krumplival, meg májjal, mint itt. *Kálmán* úr kosztjának (mert *Kálmán* úr volt a vendéglős) nem volt párja az egész városban. *Glücksthal* Samu a gyomrukön keresztül hódította meg az embereket.

A lipótvárosi fiatalok klubalapítása

A klub megalapítása különben tulajdonképpen forradalmi alakulás volt. Ne tessék megjedni, nem jakobinusok, sőt még csak nem is girondisták klubja akart ez lenni, hanem a Lipótváros akkor még fiatal nagykereskedői próbáltak függetleníteni magukat az öregek diktatúrája és terrorja alól. Az öregeket akkor *Kochmeisterék* és *Mezei Mórék* képviselték, kik a *Kereskedelmi Bank* körül csoportosultak. A fiatalok viszont a *Hitelbank* felé húztak. Az első forradalmi megmozdulás volt amikor a *Schlesinger* és *Pollakovich* cé fiatal főnöke, a kardafférjai révén népszerű és félelmetes *Schlesinger* Pál a Lipótvárosban az öreg *Mezei* Mórral szemben fel lépett képviselőjelöltnek. *Mezei* Mórt a öregek és a *Kereskedelmi Bank* támogatta *Schlesinger* Pált pedig a fiatalok, akiknek az volt a jelszavuk, hogy a „Lipótváros kereskedőt akar, nem ügyvédet!”, meg

hogy „*Ne hagyj magad Schlesinger!*” A küzdelmes választási harc *Schlesinger* bukásával végződött, de a következő választásnál, amikor *Schlesinger* már mint *Sándor* Pál szerepelt a választási zászlókon: *Sándor* Pál győzött. A választást valóságos plakátháború előzte meg. Az ellenpárt mindenáron nevétségessé akarta tenni a gabonakereskedő-képviselőjelöltet és a lipótvárosi házak falát teleragasztotta plakáttal, melyen ez állott: „*Haselínek legyen egy tollkése!*” Ezek a tréfák azonban nem befolyásolták *Sándor* Pál győzelmét és az új klubba, a *Lipótvárosi Ipari és Kereskedelmi Csarnokba* diadallal vonult be az új képviselő: *Sándor* Pál és *Glücksthal* az új klubban aztán megosztották a hatalmat. *Sándor* Pál az országos politika gyeplőjét vette a kezébe, *Glücksthal* Samu meg a városi politikáét. Harminchárom esztendővel ezelőtt a Csarnok megalapította az OMKE-t és fuzionált a *Hüül* Tivadar, meg a *Mailekovits* Sándor polgári körével. Így lett a fuzionált két klubból Egyesült Lipótvárosi Polgári Kör.

De miképpen lett belőle „Zsákhordók Klubja”?!

Tréfáskedvű emberek azért nevezték el zsákhordó klubnak, mert a kör legelőkelőbb tagjai malomigazgatók, gabonakereskedők és gabonabörzések voltak, kik afféle „Minta érték nélkül” felírású kék, vagy sárgaszínű *papírcsacskókban* vitték a tőzsdére az eladásra kerülő búza, rozs, meg kukorica *mintáit*. Vagyis *Sackl-trégerék* voltak. Tulajdonképpen tehát nem *zsákhordók*, hanem *zacskóhordók*.

Kinek a markát?

A lipótvárosi nagykereskedők különben nem csalatkoztak vezéreikben. *Sándor* Pál a képviselőházban is mindvégig snájdig maradt, *Glücksthal* Samu pedig, aki a városi ügyeket intézte, a városatyák parlamentjében mutatta meg, hogy mennyi esze van és milyen pompás debatter. *Vázsonyi* Vilmos, ki nem szerette az ellentmondást s a konkurenciát, gúnyosan el is nevezte *Glücksthal* Samut „*lót Deák Ferencnek*.” Más alkalommal rá akarta venni *Vázsonyi* Glücksthal, hogy valami népszerűtlen kérdésben szólaljon fel ő is a városi közgyűlésen és támogassa a demokraták akcióját. *Glücksthal* biztatgatta ugyan a nagy Vilmost, végül azonban nem állott kötélnék. *Vázsonyi* ezt a refüt nem tudta szó nélkül lenyelni és felszólalásában haragosan kifakadt:

— Az előbb még *Glücksthal* úr is nagyon köpte a markát!...

Glücksthal mosolyogva szólott közbe: — Bocsánat, én a te markodat köp-tem!...

A zsákhordók híres klubja már három évvel ezelőtt likvidált. Befejezte küldetését. Azok, akik megteremtették: lassacskán kivénültek a küzdelemből. Új generáció új „fiatalok” követelnek most érvényesülést a maguk számára és a régi öreg urak, meg a gazdag, hatalmas, régi lipótvárosi kereskedőházak egymásután likvidálnak. Nincs többé célja annak, hogy együtt maradjanak. A klub egyik tagja egy kedves, franciás fejű öreg úr keseli nyésen mondta a minap:

— Olyanok vagyunk, mint a sorsjegy melynek már kihúzták a szériáját. Most arra várunk: mikor húzzák ki a numerusát is. Akkor aztán elmegyünk. Egyik a másik után...

Pásztor Mihály